

मध्यकक्षां प्राप्येतिशेषः ॥ १८ ॥ विसृज्य स्वरहितंकृत्वा ॥ विसर्जयित्वा कुबेरंवहेत्यनुज्ञाय ॥ १९ ॥ शब्दापयत दौवारिकेणाव्हायस्वेत्यर्थः बहुवचनमार्थं आह्वा
नंकारयेत्यर्थः ॥ २० ॥ इति श्रीरामी० वा० उ० द्वाशीतितमः सर्गः ॥ ८२ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ अथरामस्यराजसूयकरणेच्छा भरतेनक्षत्रियकुलनाशप्रसंग
तोनिवार्यते ॥ तच्छ्रुत्वेति ॥ १ ॥ २ ॥ द्विजकार्यं यथाप्रतिज्ञातं तथा तथ्यंकृतं बालउज्जीवितइत्यर्थः ॥ धर्मसेतुं राजाराजसूयेनयजेतेतिविधिना राज्ञामसाधारणभूतंधर्मम

ततोर्धदिवसेप्राप्तेपूज्यमानस्ततस्ततः ॥ अयोध्यांप्राप्यकाकुत्स्थो मध्यकक्षामवातरत् ॥ १८ ॥ ततो विसृज्य रुचिरं पुष्पकं कामगामि
नं ॥ विसर्जयित्वा गच्छेति स्वस्तितेस्त्विति च प्रभुः ॥ १९ ॥ कक्षांतरस्थितं क्षिप्रं द्वास्थं रामो ब्रवीद्वचः ॥ लक्ष्मणं भरतं चैव गत्वा तौ लघुवि
क्रमौ ॥ ममागमनमाख्याय शब्दापयत माचिरं ॥ २० ॥ इत्यार्षे श्रीम० वा० उ० द्वाशीतितमः सर्गः ॥ ८२ ॥ ॥ ७ ॥ तच्छ्रुत्वा
भाषितं तस्य रामस्याक्लिष्टकर्मणः ॥ द्वास्थः कुमारवाहूयराघवाय न्यवेदयत् ॥ १ ॥ दृष्ट्वा तुराघवः प्राप्तावुभौ भरतलक्ष्मणौ ॥ परिष्वज्य
ततो रामो वाक्यमेतदुवाच ह ॥ २ ॥ कृतं मया यथा तथ्यं द्विजकार्यमनुत्तमं ॥ धर्मसेतुमयोभूयः कर्तुमिच्छामि राघवौ ॥ ३ ॥ अक्षयश्चा
व्ययश्चैव धर्मसेतुर्मतो मम ॥ धर्मप्रवचनं चैव सर्वपापप्रणाशनं ॥ ४ ॥ युवाभ्यामात्मभूताभ्यां राजसूयमनुत्तमं ॥ सहितो यष्टुमि
च्छामि तत्र धर्मस्तु शाश्वतः ॥ ५ ॥ इष्ट्वा तुराजसूयेन मित्रः शत्रुनिबर्हणः ॥ सुदुतेन सुयज्ञेन वरुणत्वमुपागमत् ॥ ६ ॥ सोमश्च राजसू
येन दृष्ट्वा धर्मेण धर्मवित् ॥ प्राप्तश्च सर्वलोकेषु कीर्तिस्थानं च शाश्वतं ॥ ७ ॥ अस्मिन्नहनियच्छ्रेयश्चित्यतां तन्मया सह ॥ हितं चायतियु
क्तं च प्रयतौ वक्तुमर्हथः ॥ ८ ॥

र्यादारूपमित्यर्थः ॥ ३ ॥ अक्षयः बहुकालानुभवयोग्यफलत्वात् ॥ अव्ययः सजातीयधर्मांतरहेतुत्वात् ॥ राजसूया
नुष्ठानमेवंभूतमितिकिवक्तव्यं ॥ यत्कीर्तनमपि विशिष्टफलमित्याहैवं धर्मप्रवचनं चेति ॥ मर्यादाभूतराजसूयधर्मसंकीर्तनं चेत्यर्थः ॥ यउचैनमेवंवेदेति श्रुतेः ॥ ४ ॥ तत्र राजसूये
शाश्वतो धर्मः क्षत्रियस्यासाधारणोऽक्षयकीर्तिहेतुर्धर्मइत्यर्थः ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ हितमिह लोकसुखं आयतियुक्तं उत्तरकाले च हितमित्यर्थः ॥ ८ ॥